

Szembenézés

VISSZHANG - LX. évfolyam, 1. szám, 2016. január 8.

Feladta a leckét az ünnepekre Vásárhelyi Mária (*Szembenézés – önmagunkkal, ÉS, 2015/51-52., dec. 18.*), volt időnk gondolkodni, melyik az a társadalmi forma, amely a jelenleginél nagyobb eséllyel indulhat a választásokon. Merthogy az 1990 után létrejött nagyon népszerűtlen – derül ki a közvélemény-kutatásokból. Vásárhelyi Mária – szerintem mérföldkőnek számító írásában – rámutat arra is, hogy a jelenlegi uralmi rendszernek nem lehet vonzó alternatívája a '90-es évek, illetve az akkor kialakult intézménystruktúra, mert az már akkor sem volt vonzó a többség számára. De hát akkor mi?

Vásárhelyi Mária úgy fogalmaz, a '89-es rendszerváltás megmérettetett és könnyűnek találtatott. Pedig a maga módján tökéletesre sikeredett – teszem én hozzá: a termelőeszközök többségét – ha iszonyú veszteségek árán is – magánkézbe adták, mesterségesen a semmiből kialakítottak egy tőkés réteget, ellehetetlenítették a munkás-érdekképviselést, és hátrányba szorították a kollektív mezőgazdasági üzemeket. A nagy felvevő képességű keleti piacról orientálódtunk az igényes nyugatira, és lebontottuk a hazai piacot védő megfontolásokat a beáramló multik előtt. Néhány esztendő alatt szocialista államból virtigli kapitalistává váltunk, s igaz, hogy ez a gazdaság addig soha nem látott zuhanásával járt, de lehetővé tette, hogy addig nem engedélyezett óriásvagyonok alakuljanak ki. A politikai rendszer is tökéletesen átalakult a nyugati demokráciák mintájára, teljes joggal beléphettünk az EU-ba.

Most meg kiderül, hogy ez a tökéletes átalakítás nem tetszik. Vásárhelyi Mária megdöbbenő adatokat sorol a megélhetési nehézségek növekedéséről a 28 évvel ezelőttihez képest, a megtakarítások és a nyaralási lehetőség visszaszorulásáról, a politikai intézmények bizalomvesztéséről. Ahogy írja, mára csaknem kétharmados többségbe kerültek a magántulajdon (vigyázat, nem személyi tulajdon) dominánssá válásának ellenzői. Én éltem olyan rendszerben, ahol nem volt domináns, és – polgártársaim többségéhez hasonlóan úgy gondolom – jobban, mint most. De ha ilyen sokan így gondoljuk, miért nem tud bejutni egy ennek megfelelő programot adó párt a parlamentbe?